

- Note :-** 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.
3. Start a new question on a new page.

Q.1 a) Explain the concept and scope of demography. (5)

OR

b) Describe the causes of declining death rate in India. (5)

c) State features of census in India. (5)

OR

d) Discuss National family Health Survey - 2 in India. (5)

e) Explain crude death rate (CDR). (5)

OR

f) Define crude birth rate (CBR). (5)

Q.2 a) Explain the relationship of Economics and Geography with demography. (7)

b) Discuss Optimum Population Theory. (8)

OR

c) Give criticisms of Demographic Transition Theory of population. (7)

d) Bring out features of Indian Population. (8)

Q.3 a) State the importance of civil registration system. (7)

b) Explain National Sample Survey. (8)

OR

c) Give comparison between National Family Health Survey 1 and 3. (7)

d) Discuss the importance of demographic surveys in national planning. (8)

- Q.4 a) Define and explain age specific birth rate and age specific death rate. (7)
- b) State the relationship between fertility, mortality and population growth. (8)
- OR
- c) Give comparison between simple growth rate and compound growth rate of population. (7)
- d) State the importance of study of fertility rate. (8)

वेळ : २ तास

गुण : ६०

सूचना :-

१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. नवीन पानावर नवीन प्रश्न सुरू करा.

- प्र.१ अ) लोकसंख्या शास्त्राची संकल्पना व व्याक्ती स्पष्ट करा. (५)
- किंवा
- ब) भारतातील घटत्या मृत्यू दराची कारणे वर्णन करा. (५)
- क) भारतातील जनगणनेची वैशिष्ट्ये लिहा. (५)
- किंवा
- ड) भारतातील राष्ट्रीय कुटुंब आरोग्य सर्वेक्षण -२ ची चर्चा करा. (५)
- इ) ढोबळ मृत्यू दर स्पष्ट करा. (५)
- किंवा
- ई) ढोबळ जन्म दर ही संकल्पना स्पष्ट करा. (५)
- प्र.२ अ) अर्थशास्त्र व भूगोल यांचा लोकसंख्या शास्त्राशी असलेला संबंध स्पष्ट करा. (७)
- ब) पर्याप्त लोकसंख्या सिध्दांताची चर्चा करा. (८)

ड) भारतीय लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये विशद करा. (८)

प्र.३ अ) नागरी नोंदणी पध्दतीचे महत्व लिहा. (७)

ब) 'राष्ट्रीय नमूना पाहणी' स्पष्ट करा. (८)

किंवा

क) राष्ट्रीय कुटुंब आरोग्य सर्वेक्षण १ व ३ यांची तुलना करा. (७)

ड) राष्ट्रीय नियोजनात लोकसंख्याविषयक सर्वेक्षणाच्या महत्वाची चर्चा करा. (८)

प्र.४ अ) वय सापेक्ष जन्म दर व वय सापेक्ष मृत्यू दर यांची संज्ञा सांगून स्पष्ट करा. (७)

ब) जनन दर, मृत्यूदर व लोकसंख्या वाढ यांच्यातील संबंध लिहा. (८)

किंवा

क) लोकसंख्येचा साधा वाढीचा दर व चक्रकार वाढीचा दर यांची तुलना करा. (७)

ड) जननदराच्या अभ्यासाचे महत्व लिहा. (८)
